

Slovenska šola vzgaja odkrite in vedre ljudi

V kratkem — 24. t.m. — se konča vpiso-
vanje v slovenske srednje šole v Trstu. Mi-
slimo, da so se vsi starši, ki mislijo vpisati
svoje otroke na slovenske šole, že odločili
in jih tudi že vpisali oziroma jih poslali, da
se vpišejo. Zato veljajo te naše besede bolj
tistim, ki se še niso odločili ali ki so celo že
sklenili, da otrok ne dajo naprej študirat
ali pa so jih vpisali v kako neslovensko
srednjo šolo. Ne vemo, če bo takim sloven-
skim staršem prišel ta članek v roke, kajti
ravno tisti ljudje, ki ne berejo slovenskega
tiska, so tudi tisti, ki ne dajejo svojih otrok
v slovenske šole; toda upamo, da jih bo kak
priatelj ali sosed vendarle opozoril nanj.
Naj bi ga prebrali in razmislili o njem.

Najprej besedo ali dve tistim staršem, ki
ne mislijo dati otrok v višjo srednjo šolo,
bodisi ker menijo, da jim tega njihovo go-
spodarsko stanje ne dopušča, bodisi ker me-
nijo, da njihovi otroci ne potrebujejo višje
izobrazbe. Res je, da študira danes na višjih
srednjih šolah sorazmerno veliko fantov in
deklet in da je včasih slišati pomisleke, kje
bodo dobili službe. Res pa je tudi, da res-
nično izobraženi in sposobni ljudje vedno
dobijo službo v lastni ali soročni stroki. Ta-
kih ljudi ni nikoli preveč, kvečjemu prema-
lo. Preveč je le takih, ki se zanašajo samo
na svoje spričevalo, na diplomu, na tisto, kar
so se mehanično naučili na pamet zaradi
redov, ali celo na znanje in sposobnost dru-
gih. Starši, ki hočejo svojim sinovom in hče-
ram dobro, naj bi zato ne preprečevali štu-
dija tistim, ki radi študirajo in so nadarjeni
ter pridni.

V obrt, trgovino in v druge praktične po-
klice, kjer je potrebna le vajeniška in pomoč-
niška doba, naj pošiljajo take, ki nimajo ve-
selja do študija, a jih veseli obrt ali trgo-
vina. Taki se bodo tam hitro znašli, ker se
ne bodo čutili prikrajšani in dejansko to tudi
ne bodo. Hudo odgovornost glede prihodno-
sti svojih otrok pa prevzamejo nase starši,
ki branijo svojim otrokom študij kljub na-
darjenosti in veselju do učenja. Morda se
bodo čutili njihovi otroci zaradi tega vse živ-
ljenje nesrečni — zgolj zato, ker so se starši
bali nekoliko večjega finančnega bremena ali
ker niso znali ceniti izobrazbe. Kar zadeva
finančno breme, je treba vsaj poskusiti —
morda le ne bo tako neznosno. Pogosto si
znajo pridni in nadarjeni dijaki tudi že sami
pomagati, ali pa pride pomoč s te ali one
strani.

Zdaj pa še nekaj besed tistim staršem, ki
hočejo dati sina ali hčerko v slovensko
srednjo šolo. Če so se tako odločili, naj vedo,
da njihova odločitev ni bila niti moralna
niti pametna. Moralna ni bila zato, ker so
jim tako odločitev narekemale lastnosti, ki

(dalje na 3. strani)

DEMOKRACIJA PRED IZPITOM

Kot je bilo pričakovati, je Andreottijeva
vlada prejela zaupnico v poslanski zbornici.
Medtem ko pišemo poteka razprava v sena-
tu, kjer pa sedanja vladna koalicija ne raz-
polaga s takšno večino kot v poslanski zbor-
nici. Poznavalci razmer napovedujejo, da bo
tu vlada prodrla le s pičlimi tremi glasovi
večine. O zaupnici bodo glasovali danes zve-
čer, nato pa bo parlamentarno delovanje za
nekaj dni prekinjeno, kajti v petek se bo
začel vsedržavni kongres Socialistične stran-
ke proletarske enotnosti (PSIUP), ki vsek-
akor pomeni važen dogodek v italijanskem
notranjepolitičnem življenju. Ta stranka, ki
je nastala v trenutku, ko so socialisti sprejeli
sodelovanje na vladni ravni z demokristjani
in drugimi strankami leve sredine, bo, kot
vse kaže, na tem kongresu sklenila, da se
razpusti. To je vsekakor posledica njenega
neuspeha na zadnjih državnozborskih voli-
tvah, ko je tudi zaradi volilnega mehanizma
zgubila vse svoje prejšnje zastopnike v po-
slanski zbornici, in sicer kar 23, čeprav je po
vsej državi zbrala nad 600 tisoč glasov.

Če bo na kongresu prodrla usmeritev, ka-
kršna je prišla do izraza na zborovanjih po
posameznih pokrajinah, bo kakih 70 odstot-
kov članov vstopilo v komunistične vrste,
manjši odstotek se bo vrnil v socialistično
stranko, medtem ko le nekaj odstotkov zago-
varja stališče o samostojni poti, to je, da se
stranka še ohrani pri življenju. Sklep o raz-
pustitvi stranke je, kot smo že poudarili,
predvsem posledica neuspeha na volitvah, a
prav gotovo drži, da za socialproletarce že
nekaj let tega ni bilo pravega političnega
prostora, kajti načelo enotnosti vseh levih
sil, ki je bila njihova glavna programska
točka, je danes eno glavnih gesel in eden
glavnih ciljev komunistične stranke.

KONSOLIDACIJA NA DESNICI

Do podobnega pojava prihaja tudi na
skrajni desnici, kjer je prav te dni v
teku nadaljnji proces konsolidacije desničar-
skih sil, kot se je začel tik pred zadnjimi po-
litičnimi volitvami. Monarhisti so namreč
sklenili razpustiti svojo stranko in vstopiti
v vrste takoimenovanega socialnega giba-
nja (MSI), ki je izrazito fašističnega zna-
čaja in s katerim so skupno nastopili na ne-
davnih državnozborskih volitvah z imenom
»nacionalne desnice«.

Kako bodo na te pojave, ki so zelo zna-
čilni za sedanje italijansko politično življe-
nje, reagirale demokratične stranke? Zdru-
ževanje bližnjih ali sorodnih političnih sil
utegne sicer biti na prvi pogled zelo mikav-
no, a prav gotovo nosi v sebi določene klice
nevarnosti, kajti vsak takšen proces neiz-
prosno vodi v radikalizacijo političnega bo-
ja, v ustvarjanje političnih front in taborov,
med katerimi je vsaka demokratična kon-
frontacija že vnaprej izključena. S tem pa
demokracija dejansko zgublja svojo vsebino

in tudi svojo glavno moč ter se spremeni v re-
žim, katerega glavna oznaka je avtoritari-
zem, da ne rečemo totalitarizem.

Če je proces združevanja na skrajni des-
nici in na levi danes v Italiji še razumljiv
in v določeni meri tudi opravičljiv, saj konec
koncev samo poenostavlja splošni politični
položaj, bi to nikakor ne bilo opravičilo za
analogen proces med strankami tako imeno-
vanega demokratičnega loka, ki v Italiji gre
od liberalcev do socialistov. Če bi se namreč
to zgodilo, bi lahko upravičeno govorili o
pokopu demokracije, kajti takšen blok bi
se ali sam spremenil v avtoritaren režim
ali pa padel v objem tekmecev na desnici in
levici.

ODGOVORNOST DEMOKRATICNIH STRANK

Trenutni politični položaj v državi terja
od vseh demokratičnih strank polno mero
odgovornosti, ki je pa, vsaj doslej, še niso
pokazale. Najboljši dokaz za to je prav se-
stava sedanje vlade, ki zaradi odsotnosti so-
cialistov in neangažiranja predstavnikov le-
vih struj Krščanske demokracije stoji na
zelo trhljih nogah in ji je naravnost usojeno,
da jo bo že prva večja nevihta zrušila.

Za nadaljnji obstoj dejanske demokraci-
je in torej resnični družbeni napredek so
predvsem odgovorni demokristjani in socia-
listi. Konservativni del Krščanske demokra-
cije ne more in ne sme dalje vztrajati na svo-
jih preživelih, dvoumnih in reakcionarnih
stališčih, to je odklanjati, oziroma izvodeti
vsak načrt in program nujnih reform
na raznih področjih družbenega in gospodar-
skega življenja ter povrh zahtevati še blago-
slov socialistov. Ti pa morajo prej ali slej
jasno določiti svojo pot, to je izbrati ali sode-
lovanje v vladi ali opozicijo, pri čemer mo-
rajo imeti jasno pred očmi, da koalicija ni-
kakor ne pomeni, da so si stranke popolno-
ma enotne o vseh vprašanjih, temveč da je
predvsem važna enotnost akcije za doseg
določenih ciljev, za izvedbo določenega pro-
grama, ki je vsem koalicijskim strankam
skupen in za katerega so se sporazumeli po
primerjavi stališč in mnenj vseh sodelujo-
čih partnerjev.

Prepričani smo, da tako demokristjanska
kot socialistična baza, ki sta izrazito ljudske-
ga značaja, pričakujejo od svojih voditeljev
in izvoljenih predstavnikov, naj čimprej do-
sežejo sporazum o nadaljnjem sodelovanju
na najvišji ravni, sporazum, ki bo predvide-
val izvedbo potrebnih reform v natančno
določenih rokih, učinkovite ukrepe za sana-
cijo gospodarstva, za pravičnejšo porazdeli-
tev dobrin, za čimvečjo sodelujočo delovne-
ga ljudstva pri določevanju nadaljnjih smer-
nic političnega in družbenega razvoja. Če bo
to doseženo, bomo lahko rekli, da je ita-
ljanska demokracija ponovno uspešno polo-
žila svoj izpit.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 16. julija, ob: 8.00 Koledar. 8.05 Slovenski motivi. 8.30 Kmetijska oddaja. 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 9.45 Dva Trja F. J. Haydna. 10.15 Poslušali boste. 11.15 Mladinski oder »Velika gala predstava«. Mladinska povest (Tone Seliskar), dramaturgiral Joško Lukeš. Zadnji del. RO vodi Lojzka Lombar. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 12.30 Staro in novo v zabavni glasbi predstavlja Naša gospa. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Matjaž Kmecl: »Samota velikega teatra«. Radijska igra. RO režira Balbina Baranovič Battelino. 16.35 Za prijetno popoldne. 18.20 Baletna glasba. 19.00 Semeni plošč. 20.00 Šport. 20.30 Sedem dni v svetu. 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 22.00 Nedelja v športu. 22.10 Sodobna glasba. 22.25 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 17. julija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavke. 13.30 Glasba po željah. Pregled slovenskega tiska v Italiji. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost, književnost in prireditve. 18.30 Slavne simfonije. 18.55 Glasbena beležnica. 19.10 Odvetnik za vsakogar. 19.20 Jazz. 20.00 Športna tribuna. 20.35 Slovenski razgledi: Morje v slovenski literaturi — Slovenski godalni kvartet: violinista Slavko Zimšek in Karel Žužek, violinist Franc Avsenak, violončelist Edi Majaron. Saša Šantel: Kvartet v d molu; Slavko Osterc: Silhuete — Čemu so se smejali — Slovenski ansambli in zbori. 22.15 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 18. julija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke. 12.50 Saksofonist Charlie Parker ter Franco Millan na elektronske orgle. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost. 18.30 Komorni koncert. 18.50 Glasbeni vrtljak. 19.00 Veliki detektivi iz kriminalke. 19.16 Za najmlajše: »Janežek in njegova konjica« (Marija Peterlin). RO vodi Lojzka Lombar. 20.00 Šport. 20.35 Wolfgang Amadeus Mozart: Figarova svatba, komična opera. V odmoru (21.15): »Pogled za kulise«, prip. Dušan Pertot. 22.10 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 19. julija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost. 18.30 Komorni orkester iz Padove vodi Claudio Scimone. 18.50 Nekaj jazza. 19.10 Higiiena in zdravje. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.35 Simfonični koncert. V odmoru (21.05) Za vašo knjižno polico. 21.50 »Golden Grass«. 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 20. julija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Slovenski razgledi: Morje v slovenski literaturi — Slovenski godalni kvartet: violinista Slavko Zimšek in Karel Žužek, violist Franc Avsenak, violončelist Edi Majaron. Saša Šantel: Kvartet v d molu; Slavko Osterc: Silhuete — Čemu so se smejali — Slovenski ansambli in zbori. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost. 18.30 V ljudskem tonu. 19.10 Costantino Mortati: Oseba, država in vmesne skupnosti »Državne oblike«. 19.20 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba. 20.00 Šport. 20.35 Jaka Štoka: »Trije tički«. Burka v dveh dejanjih. Režira Adrijan Rustja. 22.05 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 21. julija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 11.35 Opoldne z vami, zanimivosti in glasba za poslušavke. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost. 18.30 Simfonična glasba. 19.00 Jazz kvintet Basso — Valdambrini. 19.10 Na počitnice. 19.20 Zbori in folklor. 20.00 Šport. 20.35 Gospodarstvo in delo. 20.50 Vokalno instrumentalni koncert. 21.30 V plesnem koraku. 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 22. julija, ob: 7.00 Koledar. 7.05 Jutranja glasba. 13.30-15.45 Glasba po željah. 15.45 Avtoradio — oddaja za avtomobiliste. 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba. 18.15 Umetnost. 18.30 Koncertisti naše dežele. Duo Lana — Repini: violončelist Libero Lana, pianist Roberto Repini. 18.45 Orkester proti orkestru. 19.10 Rado Bednarik: Moja srečanja. 19.20 Revija zborovskega petja. 20.00 Šport. 20.35 Teden v Italiji. 20.50 Zora Saksida: »Komisar Tabernik ali Suha južina in njegov problem«. Detektivka. 21.30 Vabilo na ples. 22.30 Zabavna glasba.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

Severna Irska pred državljansko vojno

Politični položaj na Severnem Irskem se je zadnje dni tako poslabšal, da je nevarnost, da lahko vsak hip izbruhne prava državljanska vojna, v katero silijo zdaj zlasti skupine angleške protestanske fanatične skupine, ki se oborožujejo in postavljajo barikade na cestah. Organizacija irskih nacionalistov IRA je oklicala pred nekaj tedni premirje, da bi omogočila pogajanja in politično rešitev krize, za kar je obstajalo nekaj znakov, toda niti angleški minister-poverjenik za Severno Irsko Whitelaw niti protestantsko-angleška stran nista izkoristila priložnosti. Tako so se spet začeli atentati in streljanje, pri katerih najde vsak dan nekaj ljudi smrt, na desetine pa je ranjenih. Angleško-protestantska skupina (v veliki meri gre za potujčene in poprotestantene Irce) se noče pogajati, ker ve, da bi v vsakem primeru pogajanj morala pristati na politično in socialno enakopravnost Ircev, katere je dozdaj lahko legalno odpravila od boljših položajev v upravi in gospodarstvu ter jim preprečevala politično enakopravnost in socialni vzpon, da je lahko gledala nanje kot na »manjvredne«. Irce pa se z drobtinicami tudi nočejo več zadovoljiti, zdaj ko so dokazali svojo moč in odločnost, ker vedo, da bi jim ob prvi priložnosti spet vzeli, kar bi jim bili zdaj prisiljeni dati.

Zdi se, da dajeta angleška uprava, ki jo vodi Whitelaw, in angleška vojska še vedno potuho protestantsko-angleškim fanatikom. Irce zahtevajo združitev Severne Irske z Irsko republiko, ker je bil Irski otok v vsej svoji zgodovini vedno enoten, dokler se ga ni polastil angleški imperializem in začel iztrebljati Irce ter jih potujčevati ali siliti v protestantizem. Tako se mu je s časom posrečilo potujčiti, delno tudi s priseljevanjem Angležev in Skotov, večino prebivalstva v severnovzhodnem delu otoka, ki je potem ostal angleški, ko je postala Irska republika neodvisna. Edino pravilna in dokončna rešitev bi bila združitev Severne Irske z Irsko republiko, protestantski Angleži v Severni Irski pa naj bi dobili avtonomijo. Prej

ali slej bo najbrž do tega tudi prišlo, po tej ali oni poti. Protestanti skušajo te dni onemogočiti vsak razvoj položaja v prid Ircev z bučnim proslavljanjem bitke iz leta 1690, ki je pomenila odločilno zmago angleških protestantskih okupatorjev nad katoliškimi Irce, kar je seveda anahronistično in neumno izzivanje, ki sili Irce v drugo skrajnost in zastruje njihovo odločenost, da napravijo takemu stanju konec.

—o—

Priprave za predsedniške volitve

V Miami Beachu se te dni končuje prvo obdobje primarnih volitev za novega ameriškega predsednika. Kot je znano, morajo ameriški državljani v tem prvem delu izbrati po posameznih državah Združenih držav svoje delegate za konvencijo tako demokratske kot republikanske stranke. Za te slednje je bilo že pred časom gotovo, da bodo ponovno kandidirali svojega sedanjega predsednika Nixona. Za kandidata demokratske stranke pa se je v zadnjih tednih bil trd boj v vseh zveznih državah. Glavni kandidati so bili George McGovern, Edmund Muskie in Hubert Humphrey. Med tremi pa ima zaenkrat največ možnosti prav McGovern, saj ga imajo ameriški srednji in nižji sloji za svojega kandidata. Poleg tega pa so mu zagotovili svojo podporo tudi predstavniki črnskih skupnosti, zlasti organizacije »black caucus«. Eden izmed teh je po McGovernovi zmagi na primarnih volitvah v državi New Yorka poudaril: »Prvič v zgodovini ameriške demokratske stranke bo imenovanje kandidata za predsedniške volitve ne več zmaga sindikatov in velikega »business« ter niti velikega ter dragega demokratskega aparata, temveč bo to zmaga črnske manjšine«. Če tudi upoštevamo, da so te misli izrečene v predvolilnem navdušenju, je treba le priznati, da si je ta kandidat demokratske stranke znal približati in pridobiti na svojo

(Nadaljevanje na 6. strani)

Občutljivo vprašanje jezikovne meje

V slovenskem in hrvaškem, zlasti verskem tisku, se je v zadnjem času spet nekoliko razvnela polemika v zvezi z župnijami, ki spadajo pod republiko Slovenijo, v cerkvenopravnem pogledu pa pod zagrebško nadškofijo (Razkrižje na Štajerskem) in poreško-puljsko škofijo (Gradina, Pregara, Topolovec). Tudi ob zadnjem ljudskem štetju v lanskem letu se je večina prebivalstva v Razkrižju izjavila za Slovence, pri bogoslužju in pri verouku pa je v rabi hrvaški jezik. Podoben položaj je tudi v treh istrskih vaseh, Gradini, Pregari in Topolovcu, ki se nahajajo na levem bregu reke Dragonje, a so se prebivalci leta 1956 na posebnem glasovanju odločili za priključitev k SR Sloveniji.

O tej kočljivi zadevi je 17. maja letos razpravljal Koordinacijski odbor za urejanje odnosov med samoupravnimi družbo in verskimi skupnostmi pri republiški konferenci SZDL v Ljubljani, ki je sklenil, da bo poleg prizadetih škofov obvestil tudi jugoslovansko veleposlaništvo v Vatikanu in terjal primerno rešitev. Na omenjeni sklep je zelo

ostro reagirala katoliška tiskovna agencija AKSA iz Zagreba in kasneje tudi hrvaški verski list »Glas Koncila«, kar je hrvaški in slovenski dnevni tisk označil za vmešavanje Cerkve v politične zadeve. Sklep je vznemiril tudi istrske duhovnike, ki so se na sestanku v Pazinu izrekli zoper priključitev omenjenih treh župnij h koprski administraturi, češ da so bili Hrvti, ki tam živijo, leta 1956 krivično priključeni k republiki Sloveniji. Slovenski verski list »Družina« je v svo-proletarske enotnosti je imela v soboto svoj ji zadnji številki objavil uvodnik, v katerem obžaluje, da je zadeva dobila politične razsežnosti in hkrati ugotavlja, da tudi jugoslovanska škofovska konferenca ni storila vsega, kar bi lahko. »Družina« tudi trdi, da je prebivalstvo v omenjenih vaseh v veliki večini slovensko, čeprav moramo zaradi zgodovinskih okoliščin in mešanja prebivalstva govoriti o nekaterih jezikovnih posebnostih. Po mnenju »Družine« bi morali vprašanja, ki zadevajo notranjo ureditev Cerkve v Jugoslaviji, reševati v okviru nje same, torej brez pomoči političnih dejavnikov.

Pred prvim kongresom AIDLCM med Slovenci

»Mednarodno združenje za obrambo ogroženih jezikov in kultur« je med nami poznano, ker se je večkrat zavzelo tudi za pravice slovenske narodne skupnosti v Italiji, predvsem za Beneške Slovence. Pred leti je prišlo tudi do pomembnega srečanja v Špetru Slovenov, kjer so se v okviru Združenja sestali slovenski predstavniki vseh nazorov. Letos pa je na vrsti slovenska skupnost na avstrijskem Koroškem. Mednarodno združenje je že ob procesu proti Marjanu Sturmu odločno nastopilo in seznanilo evropsko javnost s položajem naše manjšine v Avstriji. Zato je nadvse pomembno, da se je združenje zdaj odločilo za srečanje v Celovcu. Tako imajo Slovenci priložnost, da pred predstavniki drugih dežel govorijo o svojih manjšinskih težavah. Zeleti je, da se v čim večjem številu udeležimo srečanja, ki bo tudi manifestacija v prid koroškemu rojakom.

Uredništvo

10 LET MEDNARODNEGA ZDRUŽENJA ZA ZAŠČITO OKROŽENIH JEZIKOV IN KULTUR

Pred destimi leti je docent univerze v Lundu na Švedskem Pierre Naert dal pobudo za akcijo v

korist ogroženih jezikov in kultur. Prvega maja 1962 je predložil danskemu, finskemu, norveškemu in švedskemu svetu UNESCO spomenico, ki jo je podpisalo 52 univerzitetnih profesorjev, docentov in predavateljev. Spomenica je prosila našete sve- te, da bi na glavnem zboru UNESCO 17. septembra 1962, predlagali tej mednarodni organizaciji, naj podvzame ukrepe za zaščito vseh onih jezikov, ki so iz političnih ali drugih razlogov tako ogroženi, da utegnejo v kratkem času sploh izginiti, ali pa se nahajajo v takem položaju, da se ne morejo razvijati.

Ta akcija pa je imela le posreden uspeh. Leta 1963 je bilo v Toulousi v južni Franciji zborovanje, ki ga lahko štejemo za ustanovni kongres Mednarodnega združenja za zaščito ogroženih jezikov in kultur. Medtem ko je bil profesor Pierre Naert izvoljen za glavnega tajnika, je bil za predsednika izvoljen Nobelov nagrajenec islandski pesnik Halldor Kiljan Laxness.

Po skoraj štirih letih delovanja začetne skupine je prišlo 31. julija 1967 do drugega kongresa. Ta je bil v mali nemški občini Issime v dolini Aosta in na njem je bil sprejet statut organizacije.

Po prvem členu je namen združenja »obramba jezikov in kultur, ki jim grozi v celoti ali na delu njihovega tradicionalnega ozemlja nazadovanje, asimilacija ali izumrtje zaradi diskriminacij v šoli in pavnem življenju«. Po drugem členu združuje »v federativni obliki kulturne in strogo nepolitične organizacije, ki so obstajale že prej, in posameznike«. V tem je ena glavnih razlik s Federalistično unijo evropskih narodnosti, ki združuje samo organizacije, pretežno političnega značaja.

Prvi cilj združenja je ustvaritev javnega mnenja, ki bo naklonjeno ogroženim jezikom in kultu-

ram, drugi pa nastop pri vladah in mednarodnih organizacijah, ki naj doseže ustvaritev takih življenjskih pogojev, da se bodo ti jeziki ohranili in razvili. Po tretjem členu statuta so ti življenjski pogoji naslednji:

1. priznanje in izvajanje pravice do šolstva v (dalje na 5. strani)

—o—

SPREMENILI BODO PRIIMKE

Tisti belgijski državljani, ki so se med drugo svetovno vojno rodili na področjih, ki so bile priključene k nemškemu Rajhu, bodo v kratkem lahko zamenjali svoje nemške priimke za francoske ali flamske. V belgijskem parlamentu bodo v kratkem obravnavali ustrezní zakonski predlog, ki ureja to vprašanje.

ŠE VEDNO RADIOAKTIVNI

Neki profesor z univerze v Nagasakiju je izjavil, da imajo ljudje, ki so preživeli eksplozijo atomske bombe pred 27 leti nad tem mestom, še danes več radioaktivnosti, kot pa je običajno. Izmerili so, da je bila leta 1969 njihova radioaktivnost 52 picocurijev, v tem letu pa 38 enot te mere, medtem ko je normalna višina radioaktivnosti v človeku 24 picocurijev.

KLJUB VSEMU SREČNA?

21-letnega Johna Whitusa so v Oaklandu (Kalifornija) obsodili zaradi dvojnega umora na dosmrtno ječo. Dan prej, ko bi moral nastopiti to hudo zaporno kazen, se je poročil z 20-letno Elizabeth Brown. Mladoporočenca sta se po poroki objela in sta bila skupaj samo pet minut, potem pa so ju ločili in moža odpeljali v celico. Ko je zapuščala sodno dvorano, je nevesta izjavila: »Srečna sem!« Do kdaj?

SLOVENSKA ŠOLA VZGAJA ODKRITJE IN VEDRE LJUDI

(Nadaljevanje s 1. strani)

jih najtočneje izrazijo besede strahopetnost, obračanje hrbta lastnemu narodu, nizkotna preračunljivost, da se bodo morda s tem komu prikupili in imeli od tega gospodarsko korist, klečeplazenje pred drugače govorečo večino, in podložniška miselnost. Vse to so nemoralni razlogi. Pametna pa ni taka njihova odločitev zato, ker jih dejansko nihče ne bo plačal za njihovo strahopetnost in nemoralo. Pošteni Italijani jih bodo zaničevali, ker dobro vedo, koliko so taki ljudje moralno vredni, tudi če se bodo na zunaj kazali vljudni ali celo prijazni do njih. Toda taki strahopetni in nezavedni starši se ne bodo mogli nikoli znebiti neprijetnega občutka, da vsi vedo, tudi Italijani, koliko so vredni.

S tem, da pošljejo otroke na neslovensko šolo, pa moralno in glede učenja hudo obremenijo tudi svoje otroke. Ti ne bodo mogli nikoli pozabiti, da so vendarle Slovenci. In če bodo morali to skrivati med šolanjem in potem vse življenje, bo napravilo to iz njih moralne slabiče, ki ne bodo nikoli imeli poguma, da bi se odločno postavili za lastne pravice, za pravice svojega naroda ali za pravice in svobodo drugih zatiranih ali izkoriščanih skupnosti. Vedno bodo samo priveški in se bodo skrivali za hrbte drugih. Nikoli ne bodo imeli resničnega poguma do lastnega mnenja, ne bodo si izoblikovali in utrdili značaja, postali bodo — kimavci. In taki ljudje nikoli ne morejo živeti v miru s svojo vestjo, ne morejo biti zadovoljni sami s seboj, vedno so razrvani v sebi in ne najdejo pravega stika s svetom. Ostali bodo tujci med Slovenci in med Italijani. Zato tudi ne bodo mogli biti srečni. Njihov ideal bo zgolj služenje denarja in njihova usoda bo — služenje z upognjeno hrbtenico.

Zato menimo, da more biti pri slovenskih starših, ki hočejo da postanejo njihovi sinovi in hčere odkriti, pošteni, pokončni, resnično izobraženi in srečni ljudje, nobenega pomišljanja in obotavljanja — vpisali jih bodo v slovensko srednjo šolo.

— Si vidu, Jakec, pej sma tudi midva lepu štrajkala jn nardila našo sindikalno doužnost.

— E, dandanes za vsako reč pomaga samo štrajk. Jn navse-

zadne nanka ni taku slabo vsakotolko noma- lo poštrajkat. Ki si ti štrajkau?

— Ki? Tam kamer štrajkajo vsi Trještini. U Sežani. Pole sm šou še naprej do Dobravelj. Jemajo an forte fin teran. Jn pršut pej — ku puter. Ti rečem, de sm se jemu prou dobro. Jest bi štrajkau kar naprej. Pej ti, ki si biu?

— Tudi jest sm šou čez blok, ma u Istro, Sm se tudi jemu dobro. Samo tisto čakanje na bloki me gre na živce. Jest sm pogruntou, da se ob nedelah ne spleča štrajkat zatu ke je na bloki preveč gneča. Je bulše jet u tedni.

— Tisto jemaš pej prou. Mouči Jakec, še bomo štrajkali jn še bo lušno. Kej češ, za svoje pravice se moreš zmiri postavet jn bol ku si siten, bol te rešpetirajo. Vidi, denmo reč tistga Fišerja...

— Kadu je ta Fišer?

— Kej ne znaš? Tu je tisti amerikanski kampjon od šaha, tisti ke se potegava, de be biu svetovni prvak. Jn je naredu šfido tistemu Rusu spaskemu, ke je zdej ta prvi šahist na sveti. Naprej so se forte glihali u katerem kraji se bosta primla. An cajt je prfina kazalo, da si jih bosta dajala u Jugoslaviji. U Beogradi, u Sarajevi al na Bledi. Ma tisti Fišer! je reku, de u Jugoslaviji je u tem cajti

preveč vroče jn uan de če jegrat bol na hladnem, ke drugače ne more mislet. Jn taku so se zglihali, de bojo jegrali na Islandiji, ke tam je frišno tudi poleti. Jn pole kadar so se vse lepu zglihali za kraj, dan jn uro, pole so mogli čakati tistga Fišerja ceu teden, ke ga ni blo od nikoder. Jn pole, kadar je pršu, so mu hitro dali na razpolago ano vilo, ma njemu ni bla všeč jn je šou u ta narbol nobel hotel jn ta narbol šik apartmā.

— Se zna, uan je amerikanc, puhn soudou jn jema vse sort kaprice.

— Ma je tudi požrešn na dnar. So jemeli velike štorje zastran honorarja. Je teu jemet tolko pr stu od televizije, od vstopnic, od časnikou jn vse sorte. Jn kadar so tudi tu vse zglihali je šou pogledat dvorano, kamer bojo jegrali. Jn mu ni bla všeč luč. Pole je njuru kadar je vidu šahovnico. Je bla z marmorja jn uan je reku, de na tašni šahovnici je težko jegrat, de uan be rajši jemu leseno. Ma kadar je vidu kandrego, je reku, de uan na tašni kandregi ne bo jegrau. Jn tisti bogi organizatorji so šli jeskat po celem mesti tašno kandrego, ke be pašala Fišerjevi ta zadni. Ma je niso mogli najdet. Jn taku ni ostalo družga, koker de so strili prnest tašno kandrego kar z Amerike. Se zna, kar z aroplanom. Videš, taku je treba.

— Jn uni Spaski?

— A, je forte potrpelju. Ta cajt ke čaka na partide, jegra na tenis. Na anmi kampi, ki so ga nardili samo zastran njega. Fišer pej podnevi spi jn ponoči rogovili. Jn taku drži- jo celo noč odprt bazen, da se Fišer lahko kopa ob vsaki uri. Videš, kaku se zna postavet.

— Ja, ma je Amerikanc!

S Tržaškega

Intervencija pri predsedniku Berzantiju

Predstavniki Slovenske skupnosti (predsednik Harej in tajnik Štoka), goriške SDZ (Sfiligoj, Paulin in Terpin) ter tržaške SDZ (Agneletto) so bili v torek, 11. t.m., sprejeti pri predsedniku deželne vlade dr. Berzantiju ob prisotnosti odbornika za javna dela Masutta. Predstavniki slovenskih političnih organizacij so predsedniku Berzantiju razložili resen položaj slovenskih kmetovalcev in razlaščenecv na Tržaškem in Goriškem, ki jih ogroža novejši državni zakon št. 865/71,

Naše sožalje

Pred dnevi je v Trstu umrla znana in ugledna slovenska žena Majda Rupena. Bilo ji je 69 let. Po močevi prezgodnji smrti je prevzela vodstvo trgovskega podjetja in do bolezni živo in aktivno premijala vse naše politično in kulturno delovanje.

Uredništvo in uprava našega lista izrekata sorodnikom globoko občuteno sožalje.

—o—

Na Kontovelu smo v torek, 11. t.m., spremili k večnemu počitku domačinko Jožefo Starc. Pokojnica je bila zavedna Slovenka ter je vse svoje življenje posvetila domu in družini. Pred dnevi je praznovala 76-letnico, v ponedeljek pa je omahnila, zadeta od srčne kapi.

Bila je delavna žena, ki ji je bilo življenje velikokrat trdo, a je bila tudi tako vraščena v svojo kmetijo na kontovelskem pobočju nad morjem, da se ni ustrašila prav nobenih žrtev, zlasti ne med drugo svetovno vojno, ko je z vsemi svojimi močmi pomagala našemu človeku, za njegovo osvoboditev.

Na njeni zadnji poti je bilo veliko prijateljev in znancev, od blizu in daleč. Številni venci so pričali, kako je bila pokojnica priljubljena. V cerkvi je opravil zadušno mašo in pogrebne obrede msgr. Šibenik, ki je spregovoril nekaj ganljivih besed v slovo. Pred hišo žalosti in na pokopališču je nekaj žalostink zapel pevski zbor »V. Mirk«, v cerkvi pa je pel cerkveni zbor.

Otrokom in vsem sorodnikom izrekamo globoko občuteno sožalje.

—o—

V goriški bolnišnici usmiljenih bratov je prejšnji teden umrla Karolina Smotlak iz Mačkovelj. Dočakala je 84 let starosti. Hudo prizadetemu možu, ki je naš zvest naročnik, in sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

—o—

NENADNA SMRT SILVE PERNARČIČ POR. POČKAJ

Pretekli teden je umrla, na posledicah porodne mrzlice komaj 21-letna Silva Pernarčič poročena Počkaj iz Bazovice. Njena smrt je pretresla in hudo prizadela vse, ki so poznali to vrlo dekle vedrega značaja in dobro športnico, zlasti še njene športne tovariše in tovarišice ter nekdanje vzgojitelje in sošolce. Dokončala je učiteljske in je imela odlične vzgojiteljske sposobnosti, vendar si je morala poiskati službo začasno drugje.

Nejemu možu, sinčku in staršem naše globoko sožalje.

po katerem so predvidene razlastitve po najnižji odškodnini.

V zvezi s tem so zastopniki slovenskih političnih organizacij seznanili predsednika Berzantija z neizpodbitnim dejstvom, da je slovenska narodnostna skupnost ogrožena v narodnostnem obstoju in ekonomskem razvoju. Zaradi tega so naprosili predsednika deželnega odbora, da se za to vprašanje posebej zanima; deželne oblasti naj z ustreznimi zakonskimi ukrepi obvarujejo slovenskega kmetovalca oz. razlaščenca na eni strani, na drugi pa celotno slovensko narodno skupnost. Ustava jamči namreč obstoj in razvoj slovenske manjšine in je zaradi tega vsaka oblast dolžna skrbeti za njen razvoj.

Predstavniki so nadalje poudarili obstoj člena 4 deželnega statuta, ki daje deželi primarno pristojnost v zvezi z njeno urbanistično ureditvijo. Ta člen je treba povezati s tretjim členom deželnega statuta, ki govori o zaščiti etničnih skupin v deželi.

V odgovoru je Berzanti vzel na znanje upravičene pomisleke imenovanih predstavnikov. Dejal je, da je državni zakon št. 865 pred ustavnim sodiščem in da je treba počakati na rešitev na tej ravni. Po razsodbi ustavnega sodišča bo dežela sprejela svoje posebne ukrepe, je dejal Berzanti, in še posebej poudaril, da bo v primeri potrditve tega državnega zakona, posebna skrb deželnega odbora upoštevati posebna stališča in upravičene potrebe slovenske narodnostne skupnosti v deželi Furlaniji - Julijski krajini.

POLETNI SEMINAR

Mladinske verske skupine prirejajo tudi letos poleti podoben seminar, kot je bil lansko leto v Sesljanu. Letošnji seminar bo v Sloveniji in sicer na Vojskem nad Idrijo v času od 24. julija do 5. avgusta. Letošnji delavni program je nekoliko spremenjen, zjutraj bo duhovni program, čez dan bodo razne skupine pomagale kmetom pri delu, zvečer pa bo pri tabornem ognju čas za družabno sproščenost in tudi za duhovno zbranost pred spanjem. Kdor bi se rad udeležil seminarja, naj čim prej stopi v stik s člani Mladinske skupine. Posamezniki ali skupine, ki se bodo udeležili seminarja, morajo prinesiti s seboj svoje šotore. Za hrano je poskrbljeno. Vabljeni so vsi mladinci, ki se aktivno in zavestno zavzemajo za občeloveška in krščanska etična vprašanja.

Organizatorji

Pisma uredništvu:

ZAKAJ IGNORIRAJO NAŠ JEZIK?

Po velikem uspehu, ki ga je imela lanska razstava del slovitega beneškega slikarja Tiepola v prekrasni vili »Manin« v Passarianu blizu Codroipa, so turistične in druge ustanove prišle do spoznanja, da je treba vsako leto prirediti eno samo veliko razstavo, ne pa trošiti sredstva za več manjših umetniških razstav.

Zato so za leto 1972 pripravili v Trstu, in sicer v prostorih muzeja »Sartorio« krasno in precej obsežno razstavo tržaških slikarskih del 17. stoletja. V ta namen so prispevale finančna sredstva dežela, občinska uprava v Trstu in tržaška turistična ustanova. Razstava je odprta od 28. junija in bo trajala do 31. decembra letos. Vstopnina stane 200 lir na osebo.

Uradni, barvani katalogi stanejo 12 tisoč lir, tiskanih pa je seveda bilo mnogo lepakov in prospektov, ki nam v izredni barvni tehniki lepo prikazujejo nekaj razstavljenih del in tudi določene palače in kraje, ki so značilni za naše mesto. Prospekt, ki nam je prišel v roke, je pisan v italijanščini, francoščini, angleščini in nemščini. Tu nastane vprašanje, zakaj ni tudi slovenskega besedila, to tembolj, ker so bili lanske prospekti za razstavo v Passarianu v petih jezikih, s slovenščino vred. Zakaj torej letošnji prospekti ignorirajo jezik dobrega dela tukajšnjega prebivalstva in jezik sosednje Slovenije in Jugoslavije, od koder prihaja precejšnje število obiskovalcev?

Kdo je za to odgovoren in zakaj to dopuščajo slovenski predstavniki v vseh tistih ustanovah, ki so to razstavo organizirale?

(sledí podpis)

V zvezi s tem dopisom smo se takoj pozanimali pri pristojnem odborniku na tržaški občini, ki nam je dal tale pojasnila. Prospekt, ki ga naš dopisnik omenja, je namenjen turistom na splošno. Za turiste iz Jugoslavije pa je v tisku poseben prospekt, ki bo imel besedilo tako v slovenščini kot v srbohrvaščini.

(Ured.)

—o—

POČITNIŠKI TEČAJ

V Slovenskem dijaškem domu v Trstu bo tudi letos odprt počitniški tečaj za dijake, ki imajo popravne izpite. Tečaj se bo začel 1. avgusta. Vpisovanje je vsak dan pri upravi Doma od 10. do 12. ure.

—o—

V nedeljo se bosta poročila v Devinu

VERA TUTA IN JANKO BAN

Mladoporočencema, ki se že vrsto let udeležujeta v raznih organizacijah, želijo prijatelji veliko sreče in ljubezni na novi skupni poti. Voščilom se pridružuje tudi uredništvo Novega lista.

DDKRITJE SPOMENIKA NA PROSEKU

V nedeljo, 9. t.m., so na Proseku slovesno odkrili spomenik, ki so ga prebivalci sami postavili v znak hvaležnosti 34 padlim domačinom v narodnoosvobodilni vojni. Pred spomenikom, katerega idejni načrt je delo arh. Daria Jagodica, se je zbrala velika množica, med katero so bili predstavniki občin, pokrajine in dežele ter organizacij bivših partizanov na tej in oni strani meje.

Potem ko je župnik s Proseka msgr. Šibenik blagoslovil spomenik in po njegovem kratkem nagovoru so se zvrstili številni govorniki, ki so poudarili pomen osvobodilne

ga boja in njegovo aktualnost ter čestitali domačinom k tej lepi pobudi. Stedil je kulturni program, pri katerem so sodelovali domača dramska skupina, pevski zbor »Vasilij Mirk« in proseška godba na pihala.

—o—

V Trstu je v teku že ves teden festival znanstveno fantastičnih filmov, letos že desetletje, ki pa je še vedno obremenjen tudi s filmi o strahovih, čarovnjah itd., kar nima nič opraviti z znanostjo in prihodnostjo ter samo jemlje dobro ime resni filmski panogi znanstveno-fantastičnih filmov.

TO SO PRIMERI!

Vpisovanja v vse vrste slovenskih srednjih šol v Gorici se še nadaljujejo. Vendar ne še tako, kakor bi pričakovali.

Nič čudnega, če pa imamo še vedno take žalostne primere, kot so naslednji: neki trgovec, ki posluje samo s slovenskimi podjetji preko meje, ima dva otroka na italijanski šoli, dve slovenski učiteljici na slovenskih šolah imata šest svojih otrok na italijanskih šolah. Neki trgovec, ki se baha, da je tudi slovenski prosvetni in politični delavec, ima brata, ki pošilja svoje tri otroke v italijanske šole.

Zaenkrat še zamolčimo imena takih ljudi, ki celo pljuvajo v isto skledo, iz katere zajemajo.

STAROSTA

V torek je obhajal najstarejši Goričan stoletnico rojstva. Ta je profesor Franzot, ki je bil do leta 1936 didaktični ravnatelj, nakar je bil upokojen.

Stoletnik je obhajal svoj jubilej z zahvalno mašo na Travniku in s sprejemom na županstvu. Še vedno je pri zdravju in hodi še vsak dan v kavarno prebirat časopise in na razgovor s prijatelji. Sedemdesetletnike veselo pozdravlja: »O, vi mladeniči!« Bog mu daj čakati še nekaj srečnih let!

STRANKARSKA ZDRUŽITEV

Pokrajinska zveza Socialistične stranke četrti pokrajinski zbor v Gradišču. Sedemdeset odstotkov članov se je izreklo za združitev s komunistično stranko. Deset odstotkov jih je bilo zato, da stranka ostane še samostojna. Komaj dva odstotka članov sta bila zazdružitev s socialistično stranko. Ostali pa se niso opredelili.

Podgora**UMAZANA VAS**

Zadnjič ste brali, kako se pri nas dviga prosvetno delo, zavest vaške in farne skupnosti. Po farnem prazniku štruktlev in lepo uspeli prireditvi na »žagradu« ob cerkvi so mnogi že začeli misliti, kako bi lepo stal prav na tem prostoru kak farni ali kulturni dom. Upajmo, da bomo tudi do tega prišli.

Poprej bi pa še radi videli, da bi se tudi naša vas, ki je pravzaprav že goriško predmestje, očistila kupov smeti in nesnage po notranjih cestah, ali, če hočete, ulicah. Posebno na spodnjem koncu okrog šolskih splotij je vse ponesnaženo. Ljudje se upravičeno pritožujejo, tudi taki, ki smeti sami odkladajo tam okrog. Druge vidijo, sebe ne! Kdo naj torej skrbi za snago? Seveda občina, ki bi morala poskrbeti za smetarsko službo. Občinarji bi radi prispevali za ta namen predpisano pristojbino.

V drugi vrsti pa bi morali skrbeti za snago med hišami vaščani sami, ki bi ne smeli odkladati svoje umazanije kar pred sosedovim nosom.

PAPEŽ V VIDMU?

Papež Pavel VI. je prejel od več strani prošnje, da bi se udeležil evharističnega kongresa, ki bo septembra v Vidmu.

Papež še ni dal ustreznega potrdila, vsekakor pa so vatikanski krogi mnenja, da bo papež prišel v Videm na kongresni zaključek 17. septembra.

PASJA VROČINA IN NEVIHTE

Nismo še prav v pasjih dneh, ki bodo po Pratikih začeli šele 22. t.m., toda pasja vročina je že pritislila.

V ponedeljek je v Gorici dosegla višek. Toplomer je kazal ob dveh popoldne 32 stopinj v senci. Zrak je bil kar razbeljen. Polovica meščanov je iskala hladila v soških valovih, ker se ne upa močiti se v umazanem morju.

V torek je pa ves dan divjala nevihta z močnimi nalivi in treskanjem. Vročina pa kljub dežju še ni popustila. Med nevihto je strela vžigala tudi v mestu. V ulici Palladio je malo po sedmi uri zjutraj udarila v visoko smrekovo drevo in je kar preklala in olupila lubad do tal.

Strela je udarila tudi v upepeljevalnik pri Sovodnjah in je vžigala tekoče trakove in kupe smeti. Škode je več milijonov lir. Obrat pa več dni ne bo mogel delati. Spet se bodo smeti kopičile.

ŠOLSKO VPISOVANJE

Naše dijake ponovno opozarjamo, da se bo nadaljevalo vpisovanje v slovensko učiteljske, v gimnazijo-licej, v nižjo srednjo ter na trgovsko šolo do 24. julija. Dijaki, ki imajo popravne izpite, se bodo vpisali v septembru.

Za vpisovanje so šolska tajništva odprta vsak dan do 12. ure. Dijaki morajo ob vpisu predložiti predpisana spričevala.

Pred prvim kongresom AIDLCM med Slovenci

(Nadaljevanje s 3. strani)

ogroženih jezikov v vseh javnih in zasebnih šolah na tradicionalnih ozemljih teh jezikov.

2. pravica do uporabe ogroženih jezikov v javnih aktih na občinski, deželni in državni ravni.

3. priznanje pravice manjšinskih kulturnih ustanov do svobodnega razvoja in gmotno podporo iz javnih sredstev.

Po četrtem členu svojega statuta uvršča združenje med ogrožene jezike vse one, ki ne uživajo v prejšnjem členu naštetih pravic in ugodnosti.

Naslednja kongresa združenja sta bila leta 1968 v Andorri in leta 1969 v Zürichu. Na tem kongresu je bil izvoljen za predsednika katalonski pesnik Salvador Espriu, namesto umrlega Naerta pa je bil izvoljen za glavnega tajnika Katalonec Jordi Costa i Roca.

Med tem časom so se organizirale sekcije po raznih državah. V Italiji so se posamezniki, ki so pristopili k združenju, organizirali v Zveznem odboru za etnično-jezikovne skupnosti in deželno kulturo. Ko pa se je izkazala potreba po omejenih skupinah, stabi la januarja letos ustanovljena deželna odbora za Kalabrijo in Furlanijo - Julijsko krajino. V Franciji so se že prej obstoječe organizacije združile v Nacionalni svet za obrambo in razvoj jezikov v Franciji, ki se od decembra imenuje Obramba in razvoj jezikov v Franciji. V tej organizaciji so zastopani Baski z IKAS, Bretonci s Fondation Culturelle Bretonne, Katalonci z Grup Rosellonès d'Estudis Catalans, Korzičani z Lingua Corse, Provansalci z Union culturelle des Pays d'Oc ter Nemci iz Alzacije in Lotaringije s Cercle-Rene Schickele-Kreis.

V Avstriji sta pristopila k združenju Liga za

človeške pravice in Krožek prijateljev Južne Tirolske. V Švici (kjer ima združenje svoj sedež kot gost retoromanske Lia Romontscha) in v skandinavskih državah delujejo le posamezniki.

Glavna dejavnost združenja je propagandno delo za ustvaritev ogroženim jezikom in kulturam naklonjenega javnega mnenja in za prebujo narodne zavesti med samimi pripadniki ogroženih jezikovnih skupin. Poleg tega nastopa pri različnih oblasteh bodisi zato, da prepreči večjo škodo, bodisi zato, da doseže novo priznanje ali izvajanje jezikovnih pravic. V Franciji si prizadeva zlasti za uvedbo manjšinskih jezikov, ki jih tam imenujejo regionalni jeziki, v šole in v radijske in televizijske oddaje. V Italiji je s takimi posegi preprečilo preganjanje uporabe provansalsčine v nekaterih osnovnih šolah v Piemontu, prispevalo k vključitvi zaščitnih predpisov vs tatute navadnih dežel. Brez pravega uspeha pa je poskušalo pomagati Ladincem v pokrajini Trento do pravic, ki jim jih je zagotavljal deželni statut, in z enako skromnim uspehom je posredovalo tudi za izvedbo popisa po jezikih na celotnem ozemlju države.

Od različnih posegov združenja je med Slovenci najbolj odmeval nastop v prid Marjana Boruta Šturma.

Da bi se člani združenja lahko boljše seznanili s položajem koroških Slovencev in da bi jih s svojo prisotnostjo podprli v boju za osnovne jezikovne pravice, je združenje sklicalo svoj letošnji kongres, ki bo od 22. do 24. julija, prav v Celovcu (dvorana Arbeiterkammer, Bahnhofstrasse 44). Z istim namenom je združenje povabilo na svoj kongres tudi vrsto znanstvenikov in strokovnjakov ter vabi vse, ki jim je pri srcu usoda ogroženih jezikovnih skupin.

POLOŽAJ V JUGOSLAVIJI

Te dni je bil dokončno potrjen načrt za gradnjo 25 km široke avtoceste vstric slovenske obale. Mnogi so se bali, da bi cesta pokvarila lepoto obale in tako jo bodo, kot kaže, pomaknili nekoliko navznoter.

V Beogradu se začenjajo priprave za izdelavo nove jugoslovanske ustave. Sklenjeno je tudi bilo, da bodo boj proti nacionalizmu osredotočili in ga vodili iz skupnega centra, ne več na geslu: Vsaka republika naj sama opravi s pojavi nacionalizma na svojih tleh.

Nekateri jugoslovanski listi kažejo v svojih komentarjih nekoliko nevolje, ker še vedno ni bilo objavljeno nikako uradno ali neuradno pojasnilo o spopadu z ustaško skupino v Bosni, o čemer je na kratko in nedoločeno spregovorilo le poročilo vodstva Uprave državne varnosti, brez omembe kakršnekoli podrobnosti. Tako stališče rahlo kritizirajo zlasti beograjski listi kot npr. »Večernje novosti«, »Politika« itd.

V Zagrebu je v teku proces proti petim voditeljem nekdanje zagrebške študentske organizacije. Obtoženi so organiziranja protidržavne, protirevolucionarne in separatistične dejavnosti med študenti. Obtoženci zanikajo.

—o—

Danes, v četrtek, se bodo obnovila v Parizu mirovna pogajanja o Vietnamu, ki so bila prekinjena dva meseca. Kaže, da sedijo črti delegacije, predvsem pa ameriška in severnovietnamska, zdaj z resnejšimi nameni za konferenčno mizo; medtem je bilo opravljenega tudi precej zakulisnega diplomatskega dela za mir v Vietnamu.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Ignazio Silone ne verjame v fašistično nevarnost

Med študirajočo italijansko mladino se veča zanimanje za pisatelja Ignazia Siloneja. Enako tudi med mladimi na tujih univerzah. O njem pišejo disertacije na univerzah v Franciji, Angliji, Združenih državah, Nemčiji in Argentini.

Italijanski dijaki ga vabijo, da bi prišel med nje, a zaradi slabega zdravja Silone le poredko sprejme taka povabila. Zadnji čas je vendar prišel med dijake tretjega razreda višje srednje šole v rimskem predmestju Primavalle, kjer predava italijanščino pesnik Elio Filippo Accrocca. Dijaki so se za srečanje s Silonejem skrbno pripravili. Prebrali so njegova dela »Fontamara«, »Vino in kruh«, »Seme pod snegom«, »Varnostni izhod« in »Pustolovščina ubogega krisajana« ter v skupinah predebatali. Zlasti dekleta so pokazala na sestanku s pisateljem, da so dobro podkovana glede pisateljevih del, idej in življenja.

O poteku sestanka piše ena zadnjih številčk tednika »La Fiera letteraria«. Iz nje povzemamo, da so Siloneja vprašali med drugim: »Kakšno važnost pripisujete pričevanju, ki ga lahko da kak pisatelj s svojimi knjigami?«

Silone je odgovoril: »To je odvisno od pisatelja in od razmer v družbi, v kateri živi. V vsakem režimu pride vedno do kakšnega pookusa oblasti, da bi obvladala duha državljanov in ga upognila svoji volji. V režimih politične diktature se to dogaja v neomejeni meri. Vsaka politična diktatura je dejansko diktatura laži. Vsi izrazi javnega življenja (šolstvo, tisk, radio) morajo biti tam v služ

bi laži. V takem položaju je težje, pa tudi še bolj potrebno, da pisatelj piše resnico, kjer in kakor more.

»Kaj to koristi?« je nekdo vprašal.

»Tega ni lahko vedeti vnaprej,« je odgovoril Silone, »a pravi pisatelj se morda tega niti ne vpraša. Iz tega, kako diktature nasilno preganjajo svobodne pisatelje, se da sklepati, da so zelo nevarni.«

Na vprašanje: »Kaj se lahko naučimo iz vašega človeškega izkustva?« je Ignazio Silone odgovoril:

»Ne verjamem, da so določene izkušnje veljavne za vse, in zelo daleč sem od tega, da bi sebe predlagal za model. Nisem pripravljen, da bi se dal mitologizirati; na koncu koncev sem čisto navaden človek. Kar pa zadeva tradicionalni način vzgoje mladih, pa vendar mislim, da se ni mogoče več omejevati na zasebno področje, individualno ali družinsko. Obstajajo skupni problemi, ki zadevajo vse. To bi moralo biti izhodišče

vsake resne vzgoje, tudi za dekleta. V tem pogledu gledam s simpatijo na to, kar se zdaj dogaja med mladimi, v Italiji in drugod.«

Navzoči so ga tudi vprašali, če verjame, da je v Italiji zdaj nevarnost novega fašizma. Silone je dejal:

»Ne. Zdaj se izraz fašizem pogosto uporablja kot psovka, in z istim prezirljivim pomenom se na drugi strani uporablja antitezni izraz komunist ali anarhist. Toda brez upoštevanja pravega smisla besed je nemogoče korektno razpravljati. Mislim torej, da zdrj v Italiji ni fašistične nevarnosti, ker manjkajo glavni pogoji za njegovo uveljavljenje: splošen razkroj državnega aparata, demoralizacija delavskih mas zaradi ponesrečenih revolucionarnih poskusov, čbupane pustolovške skupine deklasiranih elementov in popolno nezaupanje vodilnih plasti gospodarstva v uporabo zakonitosti. Zdi se mi, da smo daleč od takega splošnega položaja. To pa seveda ne pomeni, da bi ne bilo zaskrbljivih simptomov in nevarnosti drugačne narave. Menim, da je odveč razlagati po tem, kar sem že dejal, razloge za moje nasprotovanje MSI. Vsekakor ste gotovo že razumeli, da ne čutim mnogo simpatije za take izpovedi nazorov, ki se izčrpavajo s kričanjem »naj živi« in »dol z njim«.

Karlo Štajner: »7000 dni v Sibiriji«

Že v lanskem letu je pri založbi »Globus« v Zagrebu izšla knjiga pod naslovom »Sedem tisoč dni v Sibiriji«, ki jo je napisal Karlo Štajner. Avtor se je rodil leta 1902 v Avstriji, še zelo mlad je postal član KP Avstrije, kasneje se je preselil v Zagreb in tam vodil ilegalno tiskarno. Leta 1932 je odšel v Sovjetsko zvezo, kjer so ga imenovali za direktorja založniško-tiskarskega podjetja komunistične internacionale. Jeseni leta 1936, v času torej, ko so se začeli zloglasni Stalinovi procesi in množična pobijanja »sovražnikov socializma«, so ga aretirali in pod lažnimi obtožbami obsodili na dolgoletno izgnanstvo v sibirskih koncentracijskih taboriščih. Njegov položaj je bil še toliko bolj tragičen, ker se je tik pred aretacijo poročil z Rusinjo, ki ga je zvesto čakala celih dvajset let, mu dajala upanja in življenjsko silo, da je preživel vse nečloveške strahote.

Knjiga ni toliko pomembna v literarnem pogledu, saj jo je napisal človek, ki se poklicno ne ukvarja s pisateljevanjem, je pa dragoceno in pretresljivo pričevanje o usodi vseh tistih nesrečnikov, ki jim je postavil pravi spomenik pisatelj Aleksander Solženicin v svoji kratki noveli »En dan Ivana Denisoviča«. Delo nam razodeva bistrega opazovalca, ki je do dna spoznal vso podlost zlorabe oblasti, pa naj bo to v imenu kakršnegakoli izma, zato že v uvodu poudarja, »da vse, kar se je zgodilo v Sovjetski zvezi, ni posledica socializma, temveč izdaje socialistične misli, protirevolucionarnega prevrata«. V knjigi nam avtor na jasn in včasih kar pozitivistično hladen način opisuje svoje dvajsetletno trpljenje, nešteta mučenja pred razjarjenimi zaslisevalci, ki jim ni hotel ničesar »priznati«, preseljevanje iz enega taborišča v drugo itd. Prav zanimivo je, kako so obsojenci doživljali različna obdobja vojnega in povojnega dogajanja v Evropi, kako je to vplivalo na taboriščni režim, ki je v času krize sovjetske vojske na fronti dosegel neverjetno strogost.

Zelo živi so tudi opisi srečanj s pripadniki najrazličnejših narodov, tako sovjetskih kot iz ostale Evrope. V taboriščih je spoznal tudi člane majhnih azijskih ljudstev, dalje ljudi, ki so se znašli v tabo-

rišču, ker so se upirali nasilni kolektivizaciji zemlje ipd. Pretresljivi so pogovori z inteligentnim in razgledanim estonskim generalom, kjer spoznamo, kako visoko kulturna je bila ta država ves čas svojega obstoja, prav do sovjetske okupacije, ki je nasilno prekinila njen naravni razvoj, začela pa se je tudi več ali manj odkrita asimilacija Estoncev s strani ruskega naroda. Štajner pravilno ugotavlja, da Stalinov režim o ničemer ni tako lagal kot o nacionalnem vprašanju v Sovjetski zvezi, kajti zlasti po začetku druge svetovne vojne so začeli s pravim genocidom nad manjšimi narodi v azijskih prostranstvih in nad nemško manjšino, ki je živel v Povolžju.

Pisec knjige je tudi bistro opazil številne podobnosti med nemškim in sovjetskim ustrojem koncentracijskih taborišč. Večkrat poudarja, da se delovna taborišča v Sovjetski zvezi glede krutosti niso prav nič razlikovala od nemških, v času viška Stalinove moči so postala upoštevanja vreden gospodarski dejavnik v okviru celotne države, njihovi upravitelji, ki jih je gnala samo suženjska pokornost nadrejenim, pa so uporabljali vsa sredstva, da so telesno in psihično strli človekovo osebnost. Stalinova smrt se je seveda poznala tudi v taboriščih, kjer je življenje vedarje postalo nekoliko znosnejše, mnoge nedolžne obsojence pa so začeli izpuščati na svobodo. Takrat je bil izpuščen tudi Karlo Štajner, ki se je nato preselil z ženo v Jugoslavijo, telesno strt, a bogatejši za bridko in tudi dragoceno življenjsko izkušnjo.

Znano je, da v Sovjetski zvezi koncentracijska taborišča še vedno obstajajo, vendar niso več tako množično zasedena kot v Stalinovih časih, v mnogih pa se nahajajo zlasti številni visoko specializirani izobraženci, za katere oblastem gotovo ni vseeno, kako ravnaajo z njimi. Res je, da v tej državi še ni nastopila doba notranje demokratizacije, toda ali ni navsezadnje dejstvo, da Solženicin že vrsto let objavlja svoje romane na Zahodu dokaz, da se je tudi v Sovjetski zvezi nekaj le rahlo premaknilo? Upajmo, da nas bo bodočnost potrdila v tem prepričanju.

TERORIST BO MORDA UŠEL SMRTI

V Tel Avivu je začelo vojaško sodišče soditi 24-letnega japonskega terorista Okamoto, ki je skupaj z dvema rojakoma napravil pokol na tamkajšnjem letališču. Sodijo ga na osnovi zakona, po katerem bi lahko bil obsojen na smrt, vendar je možno, da bodo upoštevali dejstvo, da tak človek ne more biti umsko normalen in da zato ne bo prišlo do izvršitve smrtne obsodbe.

Kot znano, je japonska država plačala odškodnino za tisto, kar je storil Okamoto s svojima japonskima tovarišema, in prosila Izrael za oprostitev za podlo hudodelstvo svojih državljanov mista imela japonski narod in država s tem nobene zveze.

PRIPRAVE ZA PREDSEDNIŠKE VOLITVE

(nadaljevanje z 2. strani)

stran ves tisti del ameriškega naroda, ki se je do zdaj čutil vse preveč ob strani političnemu življenju in je zaradi tega marsikdaj začel v nekonstruktivno kontestacijo. V Miami Beachu sicer delegati demokratske konvencije še niso glasovali in bo dokončen izid znan šele konec tedna, a vsi računajo, da se bo prav McGovern novembra potegoval poleg Nixona za mesto ameriškega predsednika in verjetno bo ta političen boj precej napet in težak, saj imata oba kandidata več točk političnega programa, ki bodo skušale prepričati ameriške volivce.

Sodobno kmetijstvo

Cenitev od toče poškodovanega grozdja

Vedno večje je število vinogradnikov, ki svoj pridelek zavarujejo in se tako rešijo vsaj najhujših skrbi glede njegove usode. Upati in čakati na državno ali deželno pomoč ob primeru najhujše škode ni več smiselno, odkar ima vsak vinogradnik možnost, da zavaruje svoj pridelek. Zavarovanje pridelka ni tako drago, ker plačuje deželna uprava visok prispevek na zavarovalno premijo, in sicer dobijo neposredni obdelovalci in lastniki malih obratov 60 odst. prispevek na vrednost premije. Postopek je zelo enostaven, saj plača vinogradnik ob podpisu premije samo 40 odst. zneska. Prispevek vnovči posamezni zavarovalni zavod, kateremu je pripuščena skrb za vložitev prošnje za izplačilo deželnega prispevka. Vinogradniki so rešeni vseh poti po uradih.

Vinogradnik, ki zavaruje svoj pridelek, naredi to v upanju, da se ne bo pripetilo nič hudega. Izkušnje kažejo, da obiskuje toča naše kraje dovolj pogosto, najmanj vsako tretje leto je škoda precejšnja. Zdi se nam primerno, da se tudi posamezni vinogradniki seznanijo s postopkom ocenjevanja in ugotavljanja škode na grozdju in trtnih zelenih delih, tako da bodo znali spremljati delo strokovnjakov zavarovalnih družb.

Ocenjevanje in ugotavljanje škode je povsem tehnične narave. Temelji namreč na primerjavi nepoškodovanih in poškodovanih jagod posameznega grozda, vendar ni to nič lahkega in preprostega. Ocenjevalec škode si pomaga s posebnimi razpredelnicami, količniki za razne dejavnike, ki so v zvezi s škodo in stopnjo razvoja vinske trte. Ocenjevanje je podvrženo osebnemu tolmačenju raz-

nih dejavnikov in le ob pravilni presoji le teh je moč priti do konkretnih in objektivnih rezultatov. V preteklosti se je na splošno vsaka zavarovalna družba ravnala po nekem lastnem posebnem ključu. Tako so nekateri ocenjevali samo zunanji videz grozdov in zelenih trtnih delov, drugi so jemali v poštev število poškodovanih jagod na grozdih in jih primerjali s številom nepoškodovanih, drugi spet so sledili vmesnim metodam ali celo popolnoma drugačnim od opisanih.

Čestokrat se je dogajalo, da je isti ocenjevalec prihajal v podobnih okoliščinah do zelo različnih ocen, kljub dolgoletnim izkušnjam in kritičnemu duhu. Na drugi strani pa je natančno ugotavljanje poškodovanih jagod bil preveč dolgotrajen, pa tudi ne vedno objektivni postopek, saj je ocenjevalec pogostoma zgubil z vidika splošno stanje.

OSNOVNA IN VZORČNA ANALIZA

Celotno ugotavljanje in ocenjevanje škode je bilo treba postaviti na drugačne temelje, na take, ki bi zadovoljili tako zavarovalne družbe kot tudi zavarovance. Najnovejša metoda, ki so jo sprejele italijanske zavarovalne družbe, kaže, da ustreza tej zahtevi.

Ocenjevalec najprej izbere nekaj najbolj tipičnih grozdov, upoštevajoč različne vrste trt, razvojno stopnjo, način gojenja trt in vrsto nasada, pa tudi zunanjo podobo in značilnosti grozdov. Če ocenjevalec s takim osnovnim vrednotenjem in ugotavljanjem škode ne pride do primernih rezultatov, mora osnovno analizo (analisi di base) večkrat ponoviti. Analiza se seveda ne ustavi tu, treba je namreč zajeti čim več različnih a zna-

čilnih grozdov. Drugi del postopka ocenjevanja in ugotavljanja škode zato tudi imenujemo vzorčno analizo (analisi campione).

Pri izbiri vzorcev mora strokovnjak upoštevati tudi velikost nasada in njegovo lego ter vse ostale elemente, ki utegnejo biti pomembni. Srednja vrednost vzorčne analize in škoda na mladikah in listih omogočajo, da pridemo do ocene izgube pridelka.

Tak postopek ne rešuje vseh problemov, vendar z osnovno analizo in vzorčno analizo preprečimo hujše napake pri ocenjevanju in vrednotenju škode. Vinogradniki pa naj se po teh informacijah pozanimajo in sami prepričajo, kakšno metodo ocenjevanja in ugotavljanja škode uporablja v posameznem primeru strokovni izvedenec in če njegova metoda ustreza pravkar opisani.

—o—

OTROK IZ KAMENE DOBE

Ameriška raziskovalka dr. Mary Leakey, ki se že več let skupno s svojim možem posveča antropološko-geografskim študijam, je v Tanzaniji v vzhodni Afriki odkrila odtis noge, ki verjetno izvira od otroka iz kamene dobe. Pri odtisu gre morda za najstarejšo možno sled, kar so jih doslej odkrili. Odtis je zelo dobro ohranjen.

POROKA PO SMRTI

Bernard Auvien iz Pariza se je po smrti poročil s svojim dekletom, ki je izgubilo življenje v nedavni železniški nesreči pri kraju Soissons. Prijatelji so ga hoteli odvrti od tega čudnega početja, ki ga sicer omogoča francoski zakon iz leta 1959. Sprejeli so ga takrat, ko se je podrl jez v Frejusu in je izgubilo življenje 400 ljudi. Zakon predvideva, da lahko s posebnim predsedniškim odlokom odobrijo posmrtno poroko, če obstajajo za to »posebni razlogi«. Poročajo, da so v Franciji že sklenili nekaj takih porok.

F. J. - 111

SMRT V POMLADI

On pa je zdaj čutil zadrego pred njo, ne da bi praznoprav vedel zakaj. Ni mogel več govoriti tako sproščeno z njo kot prej. Skušal se je obnašati do nje kot vedno, a v njegovi notranjosti so se pri tem borili protislovni občutki. Nehote si jo je predstavljal kot svojo ženo: tako mirna in ljubezniva hodi po njenem domu, kako stegne fino oblikovano, tenko roko po kakšni stvari na kuhinjski polici, kako si v jutranji halji češe temne lase pred ogledalom... In te nehotene predstave so mu vzbujale neko čudno, globoko toplino in simpatijo do nje. Obenem je občutil sočutje do njene krhkosti in nezaščitenosti, do njene negotove usode. Toda ni vedel, kako naj ji pomaga. Zdelo se mu je nemogoče, da bi živel ob njeni strani, za vedno ločen od Majde, in bi ničesar več ne pomenil v njenem življenju in ona ne bi smela ničesar več pomeniti v njegovem. Misel na to mu je bila neznosna, zdelo se mu je, da ne bi mogel tega prenašati, življenje brez Majde bi bilo prazno in pusto, čutil bi se nesrečen in kako bi mogel tak osrečevati koga drugega?

Vse to mu je šlo po glavi, ko je stala pri njem ob pultu, mirna in ljubezniva, z živimi temnimi očmi, in kramljala o izletu, ki sta ga bili danes napravili s sestro visoko v gorsko pobočje in kako sta nenadno zaslišali v divji samoti

čudno zvonjenje ter se prestrašili, potem pa zagledali krave, ki so imele privezane okrog vratu velike zvonce, ki so pri vsakem koraku pozvnanjali, zdaj rahlo, zdaj močnejše, tako da se je zdelo, kakor da bi se zvonci od vseh strani pogovarjali med seboj, se klicali in sedražili, ali kakor da bi to delali kakšni gorski duhovi z glasovi zvoncev. Šele ko sta srečali tudi mladega pastirja, sta se povsem pomirili. Potem je pripovedovala, kakšno alpsko cvetje sta odkrili in ga nekaj tudi natrgali, samo za en šopek, čeprav je najbrž zaščiten. Ali misli, da ga ni dovoljeno utrpati niti za en šopek? Vsekakor sta se nekoliko bali, ko sta prišli nazaj na Bled, in Mirjam ga je skrivala za hrbtom, kadar sta srečali kakšnega domačina... Vendar sta ga le srečno prinesli domov.

»Tam gori si sploh nisem mogla več predstavljati, da je nekje Hitler in vojna. Vse to se mi je zdelo med tistimi velikanskimi smrekami in v tišini, v kateri je bilo slišati samo daljno pozvnanje kravjih zvoncev, ptičje petje in rahlo šumenje drevesnih krošenj v vetru, ki ga spodaj sploh ni bilo čuti, kot grda izmišljotina, kot nekaj, kar sploh ne more biti res,« je rekla.

»Na žalost pa je le resnično.«

»Ja, na žalost. Toda ko sem gledala z višine na te majhne vasi, raztresene po žametno zeleni, pri-

jazni pokrajini okrog jezera in ob vznožjih gora ter po ozkih dolinah med njimi, mi je postalo žal, da se nisem rodila tod in da nisem ena teh kmetic, ki jim je dano živeti na kmetijah, kjer je neprestano slišati curlanje vode v prastaro, z mahom pokrito korito in kjer je življenje tako varno, tako mirno in urejeno...«

Ni vedela, da se je dotaknila nečesa, kar ga je zbolelo ob spominu na pogovor z njeno materjo. Delal se je vedrega kot vedno, vendar je opazila, da je bolj redkobeseden in resen kot navadno.

»Kaj vam je nočoj? Ste potrti? Ali se je kaj zgodilo? Slabe novice?«

»Oh ne. Nič posebnega. To se vam le tako zdi, človek ni vedno enak.«

»To je res. Tudi v meni se menjavajo razpoloženja, kar večkrat na dan, brez pravega vzroka in ne da bi kaj mogla za to. Samo da se spomnim na Dunaj, pa postanem potrta.«

»Na zunaj se vam to ne pozna.«

»Skušam se premagati.«

»Se bom skušal tudi jaz.«

»Vežbati se je treba tudi v tem, se je nasmehtila. »Jaz se vežbam, a je težko.«

Potem se je poslovila. Rekla je, da je trudna in da bo šla prej spat kot navadno. Mirjam pa že spi. Izlet na goro ju je utrudil.

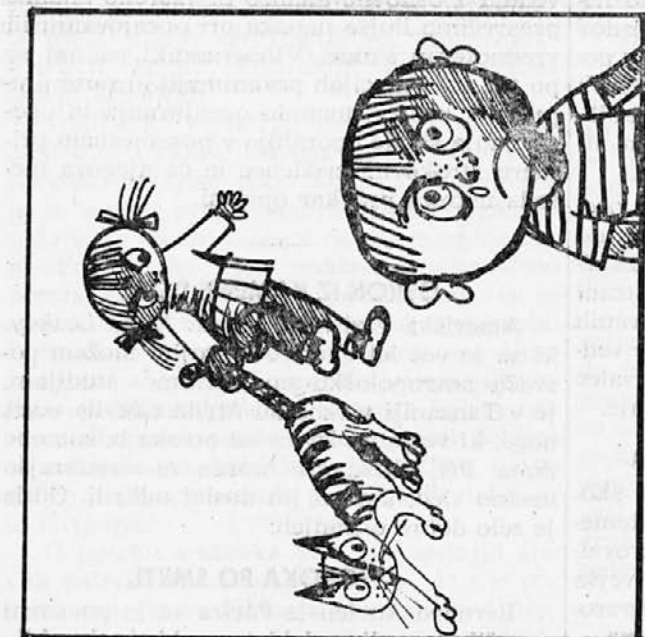
Gledal je za njo in bilo mu je težko pri srcu.

Kmalu nato pa so odpotovale v Zagreb, kjer je bil neki judovski odbor, ki se je brigal za begunce iz Nemčije. Dobil je še dve razglednici s pozdravi od Ruth, nato pa ni nikoli več slišal o njih, čeprav se je še mnogokrat spomnil nanje.

(Dalje)

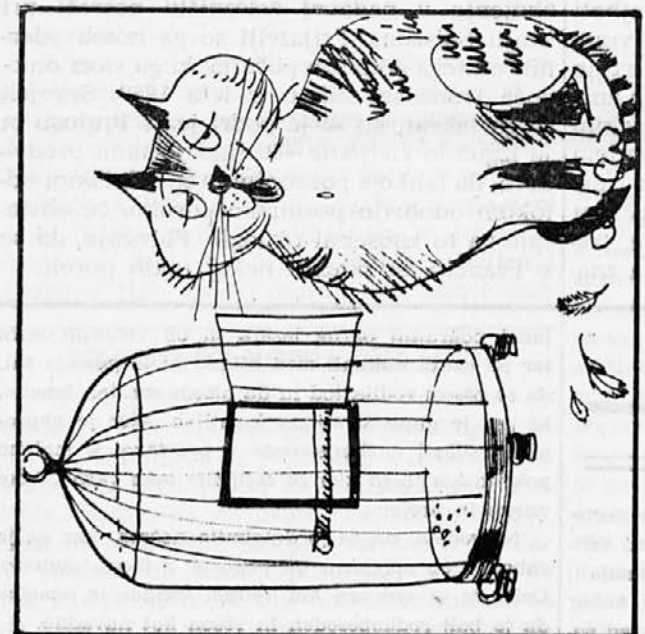
REPEK

Piše: P. Kovač - Riše: Melita Vovk

teta Marija. Petru ni bila še nikoli manj vseč kot sedaj. Lojzek je bil vendar samo eden. Peter je planil v jok. Urška pa je potegnila mačko tete Marije za rep. Teta Marija je bila spet mnenja, da se grdo obnašata.

Ko je Peter zvečer ležal v postelji, mu je bilo strašno hudo za Lojzkom. Edina tolažba mu je bila misel, da bo jutri zagledal Repka.

Prišel je dan, ko se je Peter vrnil s počitnic. Oba z Urško sta bila rjava kot čokolada in zdelo se jima je imenitno, ker sta bila slana, če sta se obližnila po roki. Peter je razstavil po otroški sobi vse školjke in pisane kamenčke, ki jih je prinesel z morja. Potem so se odpravili k teti Mariji, ki je pazila na kanarčka Lojzka. Toda Lojzku se je pripetila nesreča. Požrla ga je mačka tete Marije. »Žal mi je, ampak saj boste dobili drugega,« je rekla.

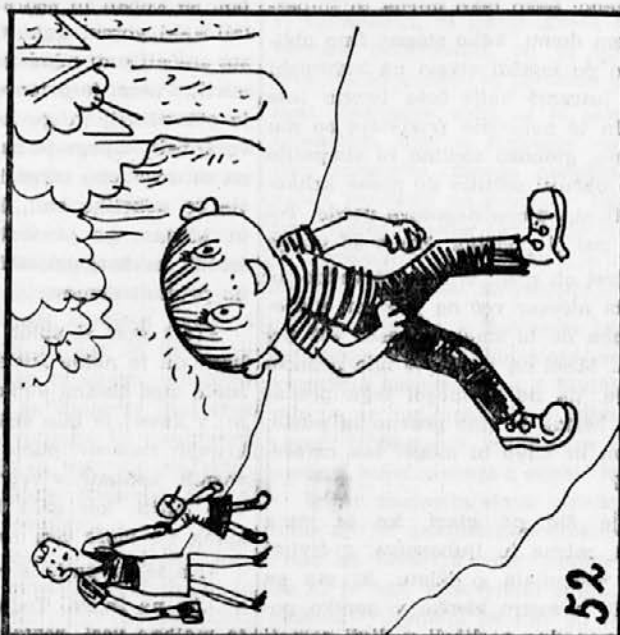
svoje najdragocenejše — medveda in dudo. Peter pa je tiščal glavo v kot in se ni hotel pogovarjati z nikomer. Stara mama mu je obljubila drugega psa, toda Peter je planil v še hujsi jok. On da bi imel drugega psa! Medtem pa se njegov Repek samotno klati, kdo ve kje!

Peter je ves popoldan prejel v temni shrambi in ni bilo stvari, ki bi ga potolažila.

51. Stara mama je šla takoj iskat Repka. Klicala ga je in vabila, toda Repek se ni prikazal. Prosila je nekaj sedevih otrok, da so tekli v hrib za njim, toda nihče ga ni našel. Čakali so zvečer na avtobusni postaji, kamor je Repek po navadi zahajal, toda tokrat ga ni bilo.

Preden je konfederac odšel dalje, je še obljubil, da bo povsod pogledal za Repkom in ga pripeljal nazaj. Toda o Repku ni bilo vse naslednje dni ne duha ne sluha.

52. Drugo jutro so se že navezegovodaj z avtobusom odpeljali k stari mami. Peter je komaj čakal, da bodo prišli tja, nestrpno je štel postaje. Ko so prispele, je Peter tekkel pred mamo in Urško, odrinil vrtna vrata, planil v kuhinjo in veselo zakričal:

»Stara mama, Repek, sem že tukaj!«

Stara mama ga je stisnila k sebi, toda Peter ji je

venomer škilil čez ramo, od kod se bo vzel Repek.

Toda Repka ni bilo od nikoder.

»Poslušaj, Peterček,« je začela stara mama in mu z žalostnim obrazom razložila, kaj se je zgodilo. Ko je Peter to slišal, je planil v jok in zbežal v temno shrambo. Tam je sedel v kotu in s tako hito jokati in hlupal, da mu je postalo slabo. Vsi so ga tolažili. Urška mu je ponujala